

98. rocznica powrotu Bydgoszczy do Macierzy

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Dzień, o którym marzyły całe pokolenia bydgoszczan!

Mieszkańcom Bydgoszczy nie było dane poczuć wiatru wolności jesienią 1918 roku. Bydgoszcz nie została objęta powstaniem wielkopolskim z powodu obecności w mieście silnego garnizonu niemieckiego. Zasięg powstania ograniczył się do m. Brzoza, a walczący Polacy dotarli kilka kilometrów na południe od miasta. O losach Bydgoszczy miała zdecydować konferencja pokojowa obradująca w Paryżu. Podpisanie traktatu wersalskiego ostatecznie potwierdziło przynależność państwową Bydgoszczy. Niestety, procedury ratyfikacyjne traktatu były przedłużane aż do 10 stycznia 1920 roku. Było to równoznaczne z rozpoczęciem zajmowania Wielkopolski i Pomorza przez oddziały wojska polskiego. Wicewojewoda poznański dr Witold Celichowski powołał 14 stycznia 1920 mecenasa Jana Maciaszka na komisarza generalnego rządu Rzeczypospolitej na miasto Bydgoszcz. Równocześnie powołując go na komisarycznego prezydenta miasta. Urząd ten miał objąć po zajęciu miasta przez wojska polskie.

#MOJA
NIEPODLEGŁA.

20 stycznia 1920 r. - powitanie Wojska Polskiego
na Starym Rynku w Bydgoszczy.

www.ipn.gov.pl

Delegatura IPN w Bydgoszczy, ul. Grudziądzka 9-15, 85-130 Bydgoszcz

Upagniony przez Polaków dzień przejęcia władzy w mieście nadszedł 19 stycznia 1920 r. Uroczystość rozpoczęła się o godz. 18.00 w Sali posiedzeń Rady Miasta w gmachu ratusza. W tym szczególnym wydarzeniu polską stronę reprezentowali m.in. generalny komisarz rządu polskiego Jan Maciaszek, mecenas Melchior Wierzbicki – komisarz Naczelnej Rady Ludowej na okręg nadnotecki, dr Jan Biziel – prezes Rady Ludowej na miasto Bydgoszcz, wydawca „Dziennika Bydgoskiego” Jan Teska jako sekretarz Rady Ludowej. O wyjątkowości wydarzenia świadczy fakt, że niemieccy członkowie Rady oraz Magistratu stawili się we frakach i białych krawatach.

Niemiecki burmistrz Hugo Wolff powitawszy zebranych wręczył mecenasowi Maciaszkowi symboliczny klucz do miasta starannie ułożony na atlasowej poduszce co oznaczało przekazanie władzy stronie polskiej.

Nazajutrz 20 stycznia w godzinach przedpołudniowych do miasta wkroczyły pierwsze polskie oddziały tj. strzelcy wielkopolscy, artylerzyści i ułani. Witano ich tłumnie już od samych rogatek przy ul. Szubińskiej, a przemarsz wojska na Stary Rynek przerodził się w manifestację patriotyczną. Do żołnierzy przemówił Jan Biziel:

„Wyście kość z kości, krew z krwi naszej (...) witamy was symbolem gościnności polskiej, chlebem i solą.”

20 stycznia 1920 r. - żołnierze 60. Pułku Piechoty Wielkopolskiej na Starym Rynku w Bydgoszczy.

22 stycznia 1920 r. - Plac Wolności.

21 stycznia "Dziennik Bydgoski" pisał: *„Bracia żołnierze, niesiecie nam dziś to, o czym pokolenia całe marzyły, dar najcenniejszy, którego wartość wyższa jest ponad wszystkie skarby świata. Wolność, do której tak dawno tęskniliśmy. Nie dziękować dziś za to chcemy, ale z głębi wezbranego uczuciem serca witamy Was jako najmilszych braci naszych, jako przedstawicieli potęgi narodu i spadkobierców najpiękniejszych idei naszych”.*

Dzień później miał miejsce ostatni akt uroczystości, 22 stycznia przybył do Bydgoszczy dowódca wojsk powstańczych w Wielkopolsce gen. Józef Dowbor-Muśnicki. Na Starym Rynku została odprawiona dla żołnierzy i bydgoszczan msza polowa, a po niej wojsko udało się na defiladę w stronę Placu Wolności.

Wydarzenia z 19-22 stycznia 1920 r. zajmują w historii Bydgoszczy i jej mieszkańców miejsce szczególne. Po 148 latach pruskiej niewoli Bydgoszcz wróciła do Macierzy. Nastal czas radości, ale i wielu wyzwań oraz trudów - budowy Niepodległej.